

PIER PAOLO

PASOLINI

12 → 20

09.2018

→ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ
ΑΙΡΕΤΙΚΟΣ

ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΛΑΪΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 120.15** **Όρνια και πουλάκια** (Uccellacci e uccellini), 1965-66, 89'
Ο Τοτό στο τσίρκο (Totò al circo), 1965-66, 8'
Προλογίζει ο συνεργάτης του Παζολίνι και πρωταγωνιστής της ταινίας Νινέττο Ντάβολι.
Ακολουθεί συζήτηση με το κοινό.
Είσοδος με προσκλήσεις

ΠΕΜΠΤΗ 13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 19.30** **Εγκαίνια έκθεσης**
Η Ανατολή του Πιερ Πάολο Παζολίνι
- 20.30** **Χίλιες και μία νύχτες** (Il fiore delle Mille e una notte), 1973-74, 129'
Ανέκδοτα (Inediti) 1973-74, 19'
Προλογίζει ο συγγραφέας και κριτικός κινηματογράφου Τάσος Γουδέλης.
Ακολουθεί συζήτηση με το κοινό και τους Νινέττο Ντάβολι, συνεργάτη του Παζολίνι και ηθοποιό και Ρομπέρτο Βίλλα, φωτογράφο των γυρισμάτων της ταινίας *Χίλιες και μία νύχτες*

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 20.00** **Μήδεια** (Medea), 1969, 110'
Προλογίζει η σκηνοθέτης Αντουανέττα Αγγελίδη
- 22.15** **Το τυρί** (La Ricotta), 1962-63, 35'
Σημειώσεις για μια Αφρικανική Ορέστεια (Appunti per un'Orestide Africana), 1968-73, 73'
Προλογίζει ο θεωρητικός, κριτικός κινηματογράφου και σκηνοθέτης Νίκος Σαββάτης

ΣΑΒΒΑΤΟ 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 20.00** **Οιδίπους Τύραννος** (Edipo Re), 1967, 104'
Προλογίζει ο Καθηγητής Γιάγκος Ανδρεάδης με θέμα την μεταφορά της τραγωδίας στην οθόνη από τον Παζολίνι
- 22.15** **Το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο** (Il Vangelo secondo Matteo) 1964, 137'
Προλογίζει ο σκηνοθέτης Κώστας Αριστόπουλος

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 19.45** **Σαλό ή 120 μέρες στα Σόδομα**
(Salò o le 120 giornate di Sodoma), 1975, 114'
Προλογίζουν ο σκηνοθέτης Μενέλαος Καραμαγγιώλης και η Καθηγήτρια Μυρτώ Ρήγου
- 22.15** **Χοιροστάσιο** (Porcile) 1969, 98'
Προλογίζει η διευθύντρια του Θεάτρου Τέχνης Μαριάννα Κάλμπαρη

ΔΕΥΤΕΡΑ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 20.00** **Θεώρημα** (Teorema) 1968, 105'
Προλογίζει ο σκηνοθέτης-σενARIOΓΡΑΦΟΣ Παναγιώτης Ευαγγελίδης
- 22.15** **Τι πράγμα είναι τα σύννεφα;**
(Che cosa sono le nuvole?), 1967, 22'
Η οργή του Παζολίνι
(La rabbia di Pasolini), 1963, 81'

ΤΡΙΤΗ 18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 20.00** **Ερωτικές συναντήσεις**
(Comizi d'amore), 1964, 90'
Προλογίζει η Καθηγήτρια Μαρία Κομνηνού
- 22.15** **Όρνια και πουλάκια**
Uccellacci e uccellini 1965-66, 89' (E)
Ο Τοτό στο τσίρκο
Totò al circo 1965-66, 8' (E)

ΤΕΤΑΡΤΗ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 20.00** **Ακατόνε** (Accattone), 1961, 117'
Προλογίζει η συγγραφέας Μαρία Γαβαλά
- 22.15** **Το Δεκαήμερο** (Il Decameron), 1971, 111'
Προλογίζει ο ιστορικός κινηματογράφου Γιάννης Σολδάτος

ΠΕΜΠΤΗ 20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

- 20.00** **Οι θρύλοι του Καντέρμπουρι**
(I racconti di Canterbury), 1972, 123'
- 22.15** **Μάμα Ρόμα** (Mamma Roma), 1962, 111'
Προλογίζει ο κριτικός κινηματογράφου Γιάννης Ζουμπουλάκης

ΠΙΕΡ ΠΑΟΛΟ ΠΑΖΟΛΙΝΙ: Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΣ

Ο Παζολίνι υπήρξε ένας από τους πιο επιδραστικούς διανοητές της σύγχρονης εποχής. Κινήθηκε ανάμεσα σε έναν αιρετικό Μαρξισμό και έναν βιωματικό και πολιτισμικά εδραιωμένο Χριστιανισμό. Η κάμψη αυτών των ιδεολογιών οδήγησε την σημερινή εποχή σε μια τραγική συγκυρία, με την άνοδο νεοφασιστικών ιδεολογιών. Η ιδιοφυΐα του Παζολίνι συνίσταται στην Νιτσεϊκή του χειρονομία να αποκαλύπτει την κυριαρχία της εξουσίας και της θέλησης για εξουσία, πίσω από την επαγγελία της κυριαρχίας του λόγου.

Ο Παζολίνι στράφηκε στον Μαρξισμό μέσα από τα βιώματά του, στο χωριό της μητέρας του στην επαρχία του Φρίουλι, επηρεασμένος τόσο από τους αγώνες των φτωχών χωρικών, αλλά, και από τον χαμό του αδελφού του, που πολεμούσε με τους παρτιζάνους. Δεν υιοθέτησε ποτέ έναν αρτηριοσκληρωτικό Μαρξισμό, αλλά εμπνεόταν από την αγάπη του για την επανάσταση, διαμορφωμένη από την καινοτόμα σκέψη του Γκράμσι.

Ο μεγάλος σκηνοθέτης έρχεται στην Ρώμη να δουλέψει ως δάσκαλος και γνωρίζει την μεγάλη φτώχεια, το υποπρολεταριάτο, αλλά, και τον μαγικό κόσμο του κινηματογράφου. Γοητευμένος από αυτό το καινούργιο περιβάλλον, γράφει *Τα παιδιά της ζωής*, το 1955, και το *Μια βίαιη ζωή*, το 1959, και επαγγέλλεται την ουτοπία μιας κοινωνικής ανανέωσης, που θα ερχόταν από τα κάτω. Συγχρόνως, εργάζεται ως σεναριογράφος για τον Φελίνι και τον Μπολονίνι και, τελικά, το 1961, χωρίς να έχει κινηματογραφικές γνώσεις, καταφέρνει να πείσει τον Αλφρέδο Μπίνι να χρηματοδοτήσει την πρώτη του ταινία *Ακατόνε*.

Μετά από τις δύο πρώτες ταινίες για την Ρώμη, θα στραφεί, με την *Ρικότα*, σε μια πικρή σάτιρα του ιταλικού κινηματογράφου προετοιμάζοντας το μεγάλο του εγχείρημα *Το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο*. Στη ταινία αυτή, κορυφώνονται οι ζωγραφικές επιδράσεις (Πιέρο ντέλλα Φραντσέσκα, Βυζαντινή Ζωγραφική, Ζωρζ Ρουό) με τα αγροτικά βιώματα και το πολιτικό μήνυμα του Χριστιανισμού. Σύμφωνα με τον σκηνοθέτη: «Ο Χριστός διασχίζει την Παλαιστίνη, ως ένας άνεμος εξέγερσης, απευθύνεται σε απλούς ανθρώπους, λέγοντάς τους «αφήστε τα δίχτυα σας και ακολουθείστε με», αυτό είναι απόλυτα επαναστατικό».

Στην μεταφορά της τραγωδίας, ο Παζολίνι επιλέγει τοπία, που παραπέμπουν σε ένα μυθικό χρόνο (Μαρόκο, Καππαδοκία), για να υπηρετήσουν το στόχο του μυθικού και του επικού. Όπως δηλώνει ο ίδιος ο Παζολίνι, με την ταινία *Οιδίπους Τύραννος* είχε δύο στόχους: αφ'ενός, να συγκροτήσει μια μυθοποιημένη βιογραφία και, αφ'ετέρου, να αντιμετωπίσει τόσο το ζήτημα του μύθου όσο και αυτό της ψυχανάλυσης. «Αλλά, αντί να προβάλω τον μύθο στην ψυχανάλυση, ακολούθησα την αντίστροφη πορεία και πρόβαλα την ψυχανάλυση στο μύθο».

Στις τελευταίες του ταινίες *Θεώρημα* και *Σαλό ή 120 μέρες στα Σόδομα*, στρέφεται σε μια καταλυτική κριτική της αστικής τάξης. Ειδικά το *Σαλό*, με την σαδική αναπαράσταση της εξουσίας χωρίς όρια, που επιβάλλεται και κατακρεουργεί τα αθώα σώματα των θυμάτων της, προφητεύει τα αδιέξοδα της παγκοσμιοποιημένης τυραννικής και αμειλικτης βιοεξουσίας.

Μαρία Κομνηνού

ΑΚΑΤΟΝΕ ACCATTONE

Μυθοπλασία, Ιταλία, 1961, 117',
35mm, A-M, με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini

Σενάριο: Pier Paolo Pasolini

Συνεργασία στους διαλόγους:
Sergio Citti

Φωτογραφία: Tonino Delli Colli

Μοντάζ: Nino Baragli

Σκηνικά: Flavio Mogherini

Μουσική: Johann Sebastian Bach

Μουσική επιμέλεια: Carlo Rustichelli

Ηθοποιοί: Franco Citti,

Franca Pasut, Paola Guidi,

Silvana Corsini, Adriana Asti

Παραγωγή: Alfredo Bini - Cino Del
Duca - Arco Film

Αποκατάσταση: Istituto Luce - Movietime

Προέλευση κόπιας: Istituto Luce Cinecittà

Διανομή: Compass Film

Υποψηφιότητα για το Βραβείο
Καλύτερου Ξένου Ηθοποιού (Franco
Citti) στα βραβεία BAFTA (1963)
Ειδική μνεία στον Franco Citti στο
Avellino Neorealism Film Festival (1962)

Ο Ακατόνε, ένας ήρωας από το λούμπεν περιθώριο της Ρώμης, όσο κι αν προσπαθεί δεν μπορεί να ξεφύγει από το σκληρό πεπρωμένο του. Η σύντροφός του, Μανταλένα, εκδίδεται για χάρη του. Όταν η αστυνομία τη συλλαμβάνει και τη φυλακίζει, ο Ακατόνε ερωτεύεται τη Στέλλα, αλλά το όνειρό του να ζήσει μαζί της ως μικροαστός οικογενειάρχης διαψεύδεται οικτρά. Η Στέλλα καταλήγει κι αυτή στην πορνεία με προαγωγό τον Ακατόνε. Η Μανταλένα τον εκδικείται καταδίδοντάς τον στην αστυνομία ως μαστροπό και κλέφτη. Ζωές χωρίς ελπίδα φιλμαρισμένες αντικειμενικά σε ασπρόμαυρο, με την αυθεντικότητα του ντοκιμαντέρ και με την ευαισθησία της ποίησης του δρόμου.

«Στο Ακατόνε, όπως και στα μυθιστορήματά μου, υπάρχει ένα ανακάτωμα των στυλ, πχ. η ιταλική γλώσσα ανακατεμένη με διαλέκτους. Στην ταινία υπάρχει ένα στυλ κινηματογράφησης και σ' αυτό το στυλ ένας κόσμος που του αντιλέγει. Πάντοτε υπάρχουν δύο κόσμοι που σμίγουν: ο δικός μου -ένας κόσμος πνευματικός, μυθικός, ποιητικός- και ο κόσμος των διαλέκτων. Όσον αφορά το οπτικό πεδίο, μου είναι αδύνατον να εμπνευστώ εικόνες, τοπία ή συνθέσεις σε οποιαδήποτε άλλη μορφή παρά μόνο μέσα από το πάθος μου για τη ζωγραφική του 14ου αιώνα, η οποία βάζει τον άνθρωπο στο κέντρο κάθε προοπτικής.» Π. Π. Π.

ΜΑΜΑ ΡΟΜΑ MAMMA ROMA

Μυθοπλασία, Ιταλία, 1962, 111',
35mm, A-M, με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους).

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini

Σενάριο: Pier Paolo Pasolini

Συνεργασία στους διαλόγους:
Sergio Citti

Φωτογραφία: Tonino Delli Colli

Μοντάζ: Nino Baragli

Σκηνικά: Flavio Mogherini

Μουσική: Antonio Vivaldi

Μουσική επιμέλεια: Carlo Rustichelli

Ηθοποιοί: Anna Magnani,

Ettore Garofalo, Franco Citti,

Silvana Corsini

Παραγωγή: Alfredo Bini -

Arco Film - Cineriz

Αποκατάσταση: Mediaset

Προέλευση κόπιας:

Istituto Luce Cinecittà

Διανομή: Intramovies

Οι φίλοι της την αποκαλούν Μάμα Ρόμα. Είναι μια πόρνη με μεγάλη καρδιά, δυσαρεστημένη με τη ζωή που ζει. Ο προαγωγός της παντρεύεται και μετακομίζει σε άλλη πόλη. Τότε η Μάμα Ρόμα αποφασίζει να φέρει τον δεκαεξάχρονο γιο της από την επαρχία στη Ρώμη, μένει μαζί του σε μια μικροαστική γειτονιά και γίνεται μανάβισσα. Με κάθε τρόπο επιχειρεί να κρύψει το παρελθόν της από τον έφηβο. Όμως ο γιος, οκνηρός, ασθενικός και ταραγμένος, γλιστράει στο δρόμο της καταστροφής. Η σκηνοθεσία, που κατανοεί βαθιά την ταξική ασφυξία των ανθρώπων του περιθωρίου βρίσκει ένα μεγαλειώδες ισοδύναμο στη συγκλονιστική ερμηνεία της Άννα Μανιάνι.

«Όπως ο Ακατόνε, η Μάμα Ρόμα με τον δικό της ωμό και πρωτόγονο τρόπο έχει μια κάποια μορφή συνείδησης η οποία αναπτύσσεται σιγά σιγά. Στην πραγματικότητα έχει αυτό το θανατερό άγχος και αυτή την απλή, πρωτόγονη χαρά. Όμως έχει και κάτι από τον άλλο κόσμο, τον αστικό μας κόσμο, ένα μικροαστικό ιδανικό. Όταν παίρνει μαζί της τον γιο της στη Ρώμη, ξέρει ακριβώς τι θέλει, έχει ήδη μια ιδεολογία, προφανώς λανθασμένη και συγκεχυμένη, βγαλμένη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα περιοδικά, τις ταινίες, κάτι που ο Ακατόνε δεν το έχει.» Π. Π. Π.

ΤΟ ΤΥΡΙ LA RICOTTA

Επεισόδιο της σπονδυλωτής ταινίας
Rogorag, σε σκηνοθεσία των:
Rossellini - Godard - Pasolini - Gregoretti

Μυθοπλασία, Ιταλία - Γαλλία, 1962-63,
35', 35mm, A-M και Έγχρ., με ήχο
(στα ιταλικά με ελληνικούς και
αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Φωτογραφία: Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Flavio Mogherini
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Antonio Vivaldi
Μουσική επιμέλεια: Carlo Rustichelli
Ηθοποιοί: Orson Welles, Laura Betti,
Mario Cipriani, Ettore Garofalo,
Edmonda Aldini
Παραγωγή: Arco Film - Cineriz / Lyre
Αποκατάσταση: Mediaset
Προέλευση κόπιας:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Compass Film

Ένα συνεργείο γυρίζει τα πάθη του Χριστού. Ο σκηνοθέτης, σαρκαστικός μαρξιστής διανοούμενος, προσπαθεί να σώσει το γύρισμα από το γλίστρημα στο χάος. Ο κομπάρσος Στράτσι, που ενσαρκώνει έναν ληστή, χρησιμοποιεί κάθε τέχνασμα για να κλέψει μερίδες από το φαγητό του συνεργείου για την οικογένειά του που λιμοκτονεί. Όμως πέφτει θύμα της βουλιμίας του και καταβροχθίζει μια θανάσιμη ποσότητα λευκού τυριού. Η αυτοαναφορική ταινία του Παζολίνι που μοιάζει να προοιωνίζεται το *Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο*, σατιρίζει ανελέητα το ιταλικό σινεμά, τις πολιτιστικές προκαταλήψεις και την τάση του προς την κακογουστιά. Θεωρήθηκε βλάσφημη και προκάλεσε ακόμα μία εμπλοκή του Παζολίνι με τη δικαιοσύνη.

«Είναι κάτι σαν μια ξαφνική ωρίμανση του κόσμου των δυο πρώτων ταινιών. Ταυτόχρονα ανοίγεται προς τις μελλοντικές ταινίες, προς το *Uccelacci e uccellini*, ακόμα και τις εντελώς πρόσφατες. Η μορφή του σκηνοθέτη λόγου χάρη, αυτού του διανοούμενου μανιερίστα, προοιχεύει για έναν κάποιο μανιερισμό του *Χοιροστασίου*. Η ταινία βρίσκεται κατά κάποιο τρόπο ανάμεσα στις πρώτες, απλοϊκές, ενστικτώδεις εμπειρίες μου και σ' αυτό που έμελλε να κάνω αργότερα.» Π. Π. Π.

Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ ΠΑΖΟΛΙΝΙ LA RABBIA DI PASOLINI

Ντοκιμαντέρ, Ιταλία, 1963, 81',
35mm, A-M και Έγχρ., με ήχο
(στα ιταλικά με ελληνικούς
και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Μοντάζ: Fabio Bianchini
Pier Paolo Pasolini, Nino Baragli
Αφηγητές: Giorgio Bassani, Renato
Guttuso, Giuseppe Bertolucci,
Pier Paolo Pasolini
Παραγωγή: Giuseppe Bertolucci -
Istituto Luce / Minerva / Cineteca del
Comune di Bologna
Αποκατάσταση: Cineteca di Bologna
Επιμέλεια αποκατάστασης:
Giuseppe Bertolucci (2008)
Προέλευση κόπιας:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Minerva Pictures

Συμμετοχή στο Forum
της Berlinale (1983)

Το αρχικό σχέδιο της ταινίας ήταν ένα δίπτυχο φιλικό σχόλιο της δεκαετίας του 60 από δύο, αντιδιαμετρικά αντίθετους, Ιταλούς διανοούμενους: τον αριστερό Παζολίνι και τον φιλομοναρχικό δημοσιογράφο και σκιτσογράφο Giovanni Guareschi. Παρά τις κάποιες συγκλίσεις ανάμεσα στις οπτικές των δυο σκηνοθετών, το δεύτερο μέρος κρίθηκε ενοχλητικά προκλητικό. Το 2008, ο Τζουζέπε Μπερτολούτσι αποκατέστησε και σχολίασε για την Ταινιοθήκη της Μπολόνια το πρώτο μέρος του Παζολίνι δημιουργώντας μια αντόνομη ταινία μεγάλου μήκους. Ένα χειμαρρώδες, ταυτόχρονα επικό και λυρικό δοκίμιο για την επικαιρότητα, τις τραγωδίες της ανθρωπότητας, τους ήρωες και πρωταγωνιστές τους, τη φρίκη και την έκσταση των ιστορικών αλλαγών.

«*Η Οργή* είναι ένα ευκρινές ιδεολογικό δοκίμιο σχετικά με τα γεγονότα των δέκα τελευταίων χρόνων. Άντλησα το περιεχόμενό της από επίκαιρα και ντοκιμαντέρ και το μοντάρισα με χρονολογική σειρά. Στέκεται σαν έμπρακτη διαμαρτυρία ενάντια στη μη πραγματικότητα του αστικού κόσμου, άρα και της ανευθυνότητάς του ενώπιον της Ιστορίας. Για να αποδείξει την ύπαρξη ενός κόσμου που αντίθετα με τον κόσμο των αστών, κατέχει μια βαθιά πραγματικότητα: εννοώ την πραγματικότητα ως αληθινή αγάπη για την παράδοση που μόνο η επανάσταση μπορεί να δώσει.» Π. Π. Π.

ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ COMIZI D'AMORE

Ντοκιμαντέρ, Ιταλία, 1964, 90'
35mm, A-M, με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Φωτογραφία: Mario Bernardo,
Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Εμφανίζονται: Pier Paolo Pasolini,
Alberto Moravia, Cesare Musatti,
Giuseppe Ungaretti, Oriana Fallaci,
Antonella Lualdi
Παραγωγή: Alfredo Bini - Arco Film
Προέλευση κopies:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Compass Film

Με τη στρατηγική του *cinéma vérité*, ο Παζολίνι ερευνά τη σεξουαλικότητα στην Ιταλία της δεκαετίας του 60. Στις επίμονες ερωτήσεις του απαντούν αθώα παιδιά και θαμώνες των οίκων ανοχής, αστοί Δον Ζουάν και αθυρδστομοί προλετάριοι, άξεστοι αγρότες και καλλιεργημένοι διανοούμενοι, διάσημες γόησσες και νοικοκυρές διαζευγμένες από τον έρωτα. Ακόμα κι όταν εκφράζουν απόψεις εξωφρενικά αναχρονιστικές, η κάμερα καταγράφει με αγάπη τα πρόσωπά τους στη στιγμή της αλήθειας: όταν αδυνατούν να συνειδητοποιήσουν ότι ο πολιτισμός έχει πολεμήσει τη ζωτικότερη ανάγκη του ανθρώπου με απαγορεύσεις, απαρνήσεις και νευρώσεις. Ή ότι, όπως θα έλεγε και ο ποιητής, «η ζωή δεν έχει λύση».

«Είναι μια μάχη ενάντια στα 'τέρατα': την άγνοια, τις εκτροπές της λογικής σε έναν τομέα όπου η ηθική και η επιστήμη της βιολογίας έχουν ήδη εξηγήσει πολλά πράγματα... Με δύο λόγια: ένας διάλογος ανάμεσα σε όσους ξέρουν και όσους δεν ξέρουν, διάλογος απλός, ανεπιτήδευτος και αδελφικός. Ελπίζοντας ότι στη διάρκειά του, όσα ο άνθρωπος μιας μέσης κουλτούρας έχει κατακτήσει κι εξασφαλίσει, θα περάσουν στον μέσο άνθρωπο που παραμένει χαμένος στις πιο απαρχαιωμένες, παράλογες και επικίνδυνες ιδέες.» Π. Π. Π.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ IL VANGELO SECONDO MATTEO

Μυθοπλασία, Ιταλία - Γαλλία, 1964,
137', 35mm, A-M, με ήχο (στα ιταλικά
με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Φωτογραφία: Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Luigi Scaccianoce
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Bach, Webern, Mozart,
Prokofiev, Missa Luba
Μουσική επιμέλεια: Carlo Rustichelli
Ηθοποιοί: Enrique Irazoqui,
Margherita Caruso, Susanna Pasolini,
Marcello Morante, Giacomo Morante,
Mario Socrate, Settimio Di Porto,
Otello Sestili, Ferruccio Nuzzo
Παραγωγή: Alfredo Bini -
Arco Film / Lux - C.C.F.
Αποκατάσταση: Mediaset
Προέλευση κopies:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Compass Film

Μακράν η καλύτερη κινηματογράφηση του θείου δράματος από έναν άθεο σκηνοθέτη, η ταινία, απροσδόκητα πιστή στη δομή και το γράμμα του Ευαγγελίου, ακολουθεί την πορεία ενός ανατρεπτικού Χριστού, που ενσαρκώνεται από έναν Καταλανό φοιτητή με την ελκρινεία του ερασιτέχνη. Από τη γέννηση ως τη θυσία, με φόντο το νεορεαλιστικό σκηνικό της άγονης, φτωχής και ορεινής Νότιας Ιταλίας, πάνω σε έναν πυκνό ιστό παγκόσμιας θρησκευτικής, κλασικής και λαϊκής μουσικής, η εικόνα του κατά Παζολίνι, «γκραμσικού Ιησού για το λαό» καθαρίζεται από κάθε παραμόρφωση θρησκοληψίας. Παραδίδεται στους θεατές αχρονική, ανεξήγητη και άφθαρτη, σε όλη της την ιερότητα, ξεπερνώντας τις αντιρρήσεις ακόμα και του Βατικανού.

«Στο βάθος υπήρχε κάτι ακόμα πιο βίαιο που με ερέθιζε. Ήταν η φιγούρα του Χριστού, όπως την έβλεπε ο Ματθαίος... Ακολουθώντας τις 'στυλιστικές επιταχύνσεις' του Ματθαίου κατά γράμμα, τη βαρβαρική-πρακτική λειτουργικότητα της ιστορίας του, την κατάργηση της χρονολογικής αλληλουχίας, τις ελλείψεις και τα άλματα της ιστορίας που περιέχουν τις δυσανάλογες στάσεις της αφήγησης στα κηρύγματα (την εκπληκτική, ατέρμονη Επί του Όρους Ομιλία) στο τέλος η φιγούρα του Χριστού θα έπρεπε να έχει την καθαρή βία μιας αντίστασης. Οτιδήποτε ριζικά αντιφάσκει στη ζωή, όπως αυτή διαμορφώνεται για τον σύγχρονο άνθρωπο.» Π. Π. Π.

Ειδικό Βραβείο Κριτικής Επιτροπής και
Βραβείο OCIC στο Κινηματογραφικό
Φεστιβάλ της Βενετίας (1964)
Τρεις υποψηφιότητες στα Βραβεία
Oscar (1967)

ΟΡΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΥΛΑΚΙΑ

UCCELLACCI
E UCCELLINI

Μυθοπλασία, Ιταλία, 1965-66, 89',
35mm, A-M, με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Φωτογραφία: Mario Bernardo,
Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Luigi Scaccianoce
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Ennio Morricone
Ηθοποιοί: Totò, Ninetto Davoli,
Francesco Leonetti, Femi Benussi,
Gabriele Baldini
Παραγωγή: Alfredo Bini - Arco Film
Πρόελευση κώπιας:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Compass Film

Υποψηφιότητα για Χρυσό Φοίνικα
στο Φεστιβάλ Καννών (1966)

Ένας κομψευόμενος μικροαστός οικογενειάρχης με τον απλοϊκό γιό του περιπλανώνται στους δρόμους, που από τα περίχωρα της Ρώμης οδηγούν στο πουθενά. Συναντούν γραφικούς χαρακτήρες, απειλητικούς γαιοκτήμονες, περιθωριακούς μπουλουκτσήδες, εξαθλιωμένους χωριάτες και πόρνες. Ο πιο απροσδόκητος συνοδοιπόρος είναι ένα κοράκι που μιλάει σαν αριστερός διανοούμενος πριν από τον θάνατο του Παλμίρο Τολιάτι. Το πουλί φλυαρεί για δυο φραγκισκανούς μοναχούς που προσπάθησαν να κηρύξουν την αγάπη στα γεράκια και τα σπουργίτια, για το νόημα της ζωής και του κόσμου κι εκνευρίζει τους περιπατητές. Στο τέλος της διαδρομής- ευανάγνωστης παραβολής για την κρίση της Αριστεράς- το κοράκι θα καταλήξει στο πιάτο.

«Η πιο τρωτή, ευαίσθητη και συγκρατημένη ταινία μου. Δεν μοιάζει ούτε με τις προηγούμενες, αλλά ούτε με καμιά άλλη. Δεν μιλάω για την πρωτοτυπία, αλλά για τον τύπο της: τον τύπο ενός μύθου με κρυμμένο νόημα. Είναι ένα παραμύθι, που όπως όλα τα παραμύθια αποτελείται από μια σειρά δοκιμασίες, τις οποίες πρέπει να ξεπεράσουν οι ήρωες. Εδώ όμως οι ήρωές μου δεν ανταμείβονται όταν τις ξεπερνούν: ούτε βασιλείο ούτε πριγκίπισσα, μόνο κι άλλες δοκιμασίες. Κανένας μύθος (και μιλάω κυριολεκτικά) δεν τέλειωσε ποτέ έτσι. Είναι κατά κάποιον τρόπο το αντίθετο από το *Ευαγγέλιο*, μια αληθινή αναστροφή.» Π. Π. Π.

Ο ΤΟΤΟ ΣΤΟ ΤΣΙΡΚΟ

Απόσπασμα που έχει παραληφθεί
από την τελική κόπια του *Όρνια και
πουλάκια*.

Μυθοπλασία, Ιταλία, 1965-66, 8',
35mm, A-M, με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Ο κύριος Κουρνό, μια βιτριολική αναφορά του Παζολίνι στον κριτικό που κατακρεούργησε το *Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο*, είναι θηριοδαμαστής στο «Μεγάλο τσίρκο της Γαλλίας». Είναι ένα πρόσωπο συμπληρωματικά αντίθετο στον φραγκισκανό μοναχό Τσιτσιλίο, που τον ερμηνεύει επίσης ο Τοτό στην αφήγηση του κορακιού στο *Όρνια και πουλάκια*. Ο Κουρνό προσπαθεί απεγνωσμένα αλλά μάταια να μάθει σε έναν πανέμορφο, επιβλητικό αετό να μιλάει. Όσα επιχειρήματα της λογικής κι αν επικαλεστεί, το αρπακτικό μένει πεισματικά σιωπηλό. Τελικά η σχέση αντιστρέφεται και ο Κουρνό εγκαταλείπει το τσίρκο προσπαθώντας να μεταμορφωθεί σε πουλί. Άραγε μπορεί να πετάξει τόσο ωραία όσο ο αετός;

«Η φιγούρα του θηριοδαμαστή που είναι ανίκανος να καταλάβει την έννοια της 'άγριας σκέψης', αντιπροσωπεύει τον πεισματικό ρασιοναλισμό των Δυτικών διανοουμένων. Ο σιωπηλός και άγριος αετός αντιπροσωπεύει τον Τρίτο Κόσμο, που έχει την ικανότητα και να αντισταθεί στις σειρήνες ενός λαϊκού και αστικού εκσυγχρονισμού και να απελευθερώσει τη Δύση από το δεσποτισμό της Θεάς Λογικής και να την ευαισθητοποιήσει εκ νέου στο κάλεσμα του ιερού.» Π. Π. Π.

ΤΙ ΠΡΑΓΜΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ; CHE COSA SONO LE NUVOLE?

Επεισόδιο της σπονδυλωτής ταινίας *Capriccio all' Italiana* σε σκηνοθεσία των Mario Monicelli, Pier Paolo Pasolini, Mauro Bolognini, Steno, Pino Zac, Franco Rossi

Μυθοπλασία, Ιταλία, 1967, 22', 35mm, Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Φωτογραφία: Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά - Κοστούμια: Jürgen Henze
Μουσική: Domenico Modugno
Ηθοποιοί: Totò, Ninetto Davoli, Laura Betti, Franco Franchi, Ciccio Ingrassia
Παραγωγή: Dino De Laurentiis Cinematografica
Προέλευση κόπιας: Istituto Luce Cinecittà

Σε ένα ανώνυμο, λαϊκό θέατρο παίζεται μια ψυχαναλυτική, φαρσική εκδοχή του *Οθέλλου* από ηθοποιούς-μαριονέτες. Όσο οι ηθοποιοί, ανίσχυροι στα χέρια του σκηνοθέτη που κινεί τα νήματά τους, δείχνουν να μην καταλαβαίνουν τους ρόλους τους, τόσο οι θεατές επεμβαίνουν στη δράση. Στη σκηνή του στραγγαλισμού της Δυσδαίμονας από τον Οθέλλο, οι θεατές εξεγείρονται, ανεβαίνουν στο πάλκο και δίνουν ένα δικό τους τέλος στην τραγωδία, που συνεχίζεται έξω από τη φυλακή του θεάτρου και καταλήγει σε μιαν επιφώτιση: την ανακάλυψη της ομορφιάς της ζωής στα πρόθυρα του θανάτου.

«Για καιρό, σκεφτόμουν μια ταινία με πολλά χιουμοριστικά επεισόδια, ανόμοια σε διάρκεια. Θα ήθελα να λέγεται *Τι πράγμα είναι το σινεμά*; ή *Σερενάτα με μαντολίνο*. Ο Ντε Λαουρέντις μου έδωσε την ευκαιρία να κάνω δυο τέτοια επεισόδια. Πρώτα το *Η γη ιδωμένη από το φεγγάρι* και ύστερα το *Τι πράγμα είναι τα σύννεφα*; Τι είδους ιδεολογία κρύβεται πίσω από αυτές τις φάρσες; Για να είμαι ειλικρινής μια όχι πολύ κωμική. Είναι η βασική ιδεολογία στο πικαρέσκο μυθιστόρημα. Και όπως σε όλες τις αφηγήσεις όπου η ζωτικότητα είναι το κέντρο, κρύβει μια βαθύτερη ιδεολογία, αυτή του θανάτου.» Π. Π. Π.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΡΑΝΟΣ EDIPO RE

Μυθοπλασία, Ιταλία - Μαρόκο, 1967, 104', 35mm, Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini, βασισμένο στην τραγωδία του Σοφοκλή
Φωτογραφία: Giuseppe Ruzzolini
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Luigi Scaccianoce
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Mozart και λαϊκή, παγκόσμια μουσική
Μουσική επιμέλεια: Pier Paolo Pasolini
Ηθοποιοί: Franco Citti, Silvana Mangano, Alida Valli, Carmelo Bene, Julian Beck, Luciano Bartoli, Ninetto Davoli
Παραγωγή: Alfredo Bini - Arco Film / Somafis
Προέλευση κόπιας: Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Compass Film

Υποψηφιότητα για Χρυσό Λέοντα στο Φεστιβάλ Βενετίας (1967)

Ένας αυτοβιογραφικός, φροϋδικός πρόλογος στο χωριό Σατσίλε του 1920 κι ένας συμβολικός, μαρξιστικός επίλογος στη Μπολόνια του 1966. Ανάμεσά τους η μοιραία διαδρομή του Οιδίποδα προς την παγίδα των θεών, το τρίστρατο της πατροκτονίας, το κρεβάτι της αιμομειξίας και το σκοτάδι της τύφλωσης, κινηματογραφείται στα αχρονικά τοπία του Μαρόκου σαν ρεαλιστική παραίσθηση. Με αυτή την εικονογραφία, που ισορροπεί ανάμεσα στην αναγεννησιακή ζωγραφική και τον βορειοαφρικανικό, λαϊκό πολιτισμό, η αγριότητα του αρχαιοελληνικού μύθου ζωντανεύει με μιαν επείγουσα αμεσότητα. Και ο σκηνοθέτης προβάλλει το δικό του οιδιπόδειο στην τραγωδία του Σοφοκλή διατηρώντας τις αποστάσεις της κριτικής και της ποίησης από το δράμα.

«Ο κινηματογράφος είναι μια άπληστη συλλογή που γίνεται ταινία με μηχανικά μέσα. Αντίθετα η πραγματικότητα είναι νεκρή κι έχει περάσει στο παρελθόν όπου συνοψίζεται σε μια ιδέα. Επιχειρώντας μια τέτοια σύνθεση, από συνολικά 70.000 μέτρα υλικού, άφησα να ξεπηδήσει ελεύθερα -αν και με ασάφεια- η τραγωδία. Ο αισθητισμός και το χιούμορ, που περιέχονται, είναι σώματα μη αυθεντικά, επειδή είναι τυπικά στοιχεία του αστού διανοούμενου. Ταυτόχρονα όμως είναι στοιχεία αυθεντικά και πραγματικά, αφού προέρχονται από κάποιον που αφηγείται πράγματα από τα οποία πια τον χωρίζει μεγάλη απόσταση.» Π. Π. Π.

ΘΕΩΡΗΜΑ TEOREMA

Μυθολασσία, Ιταλία, 1968, 105',
35mm, Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini από το
ομότιπλο μυθιστόρημά του
Φωτογραφία: Giuseppe Ruzzolini
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Luciano Puccini
Κοστούμια: Marcella De Marchis
Μουσική: Mozart και Ennio Morricone
Ηθοποιοί: Terence Stamp, Silvana
Mangano, Massimo Girotti, Laura
Betti, Anne Wiazemsky, Andrés
José Cruz Soublette, Ninetto Davoli
Παραγωγή: Franco Rossellini, Manolo
Bolognini - Aetos Film
Προέλευση κώπιας:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Mondo TV

Βραβείο Καλύτερης Ηθοποιού (Laura
Betti) και Υποψηφιότητα για Χρυσό
Λέοντα στο Φεστιβάλ της Βενετίας
(1968)

Ένας φιλοσοφικός στοχασμός για την παντοδυναμία
της σεξουαλικής απελευθέρωσης. Μυστηριώδης ξέ-
νος εισβάλλει στη βίλα μεγαλοαστικής οικογένειας
και γίνεται εραστής όλων των μελών της. Μέσα από
αυτή την επαφή η εσωστρεφής υπηρέτρια, ο εστέτ
γιος, η εύθραυστη κόρη, η επιβλητική μητέρα και
ο βιομήχανος πατέρας εκτροχιάζονται από κάθε
βεβαιότητα. Όταν ο ξένος - άγγελος εξολοθρευτής-
εξαφανίζεται όσο ανεξήγητα εμφανίστηκε, τα πρό-
σωπα φτάνουν στην άκρη της ύπαρξης, όπου ένας
άλλος εαυτός αναδύεται από το ασυνείδητο. Η υπη-
ρέτρια αγιάζει, ο γιος γίνεται ζωγράφος, η κόρη τρε-
λαίνεται, η μητέρα καταλήγει σεξομανής, ο πατέρας
απογυμνώνεται από την αστική του πανοπλία.

«Το *Θεώρημα* είναι έργο σκανδαλώδες, αλλά μόνο
με την ιδεολογική έννοια. Δεν πρόκειται για πα-
ραβολή της έλευσης του Ιησού ανάμεσα στους
ανθρώπους, δεν είναι ο Ιησούς που διεισδύει στον
σύγχρονο κόσμο. Είναι ο Θεός, ο τρομερός Θεός
της Δημιουργίας· ο Ιεχωβάς. Ο τρόπος με τον οποίο
αντιμετωπίζω το ιερό δεν έχει αλλάξει από τότε που
ήμουν παιδί. Το ιερό είναι αληθινό, είναι η μόνη ου-
σιαστική πραγματικότητα, αυτό που με απασχολεί.
Η αστική καπιταλιστική κοινωνία κάνει το παν για
να καταστείλει την παρουσία του ιερού στην καθη-
μερινή ζωή. Τελικά όμως αυτό πάντα ξεπροβάλλει
ορμητικά.» Π. Π. Π.

ΧΟΙΡΟΣΤΑΣΙΟ PORCILE

Μυθολασσία, Ιταλία - Γαλλία, 1969,
98', 35mm, Έγχρ., με ήχο
(στα ιταλικά με ελληνικούς και
αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Φωτογραφία: Tonino Delli Colli,
Armando Nannuzzi,
Giuseppe Ruzzolini
Μοντάζ: Nino Baragli
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Benedetto Ghiglia
Ηθοποιοί: Pierre Clémenti, Jean-
Pierre Léaud, Anne Wiazemsky, Ugo
Tognazzi, Marco Ferreri, Franco Citti,
Ninetto Davoli
Παραγωγή: Gian Vittorio Baldi - IDI
Cinematografica / I Film dell'Orso /
INDIEF / C.A.P.A.C. Filmidis
Αποκατάσταση: Cineteca di Bologna
- Movietime
Προέλευση κώπιας:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Movietime

Σε κάποια απροσδιόριστη αρχαϊκή εποχή, ένας
ερημίτης στις πλαγιές της Αίτνας γίνεται ανθρω-
ποφάγος, λήσταρχος, καταδικάζεται σε θάνατο και
κατασπαράσσεται από ζώα. Στη Γερμανία του 60
ο διαφορετικός και απροσάρμοστος γιος ενός βιο-
μηχάνου καταβροχθίζεται από γουρούνια πληρώ-
νοντας τις σοδομικές του τάσεις. Το *Χοιροστάσιο*
είναι η διπλή παράλληλη αφήγηση αυτών των δύο
σκοτεινών παραβολών. Από τη μία καταγγελία μιας
κοινωνίας κανιβαλικής απέναντι στα απειθαρχα παι-
διά της, από την άλλη μαύρη ιδεολογική κωμωδία
του αδιέξοδου, η ταινία καταλήγει σε ανησυχητικά
ερωτηματικά για την παρακμή της μεταναζιστικής
Ευρώπης. Εξού και η σχετική υποτίμηση της αξίας
της στην εποχή της.

«Εκείνη την εποχή γερνούσα, μιας και είχα περάσει
τα σαράντα, χάνοντας εντελώς τις ελπίδες μου, γιατί
έβλεπα την Ιταλία να γίνεται χώρα ηλίθια και χωρίς
μέλλον, γιατί έβλεπα την κρίση του Κομμουνιστι-
κού Κόμματος, και μ' είχε καταλάβει κάτι σαν χιου-
μοριστική φρονιμάδα, που κατά βάθος με έσωσε.
Όταν κάποιος βλέπει κομμάτια της ταινίας, μπορεί
να τα βρει πνευματώδη ή διασκεδαστικά, αλλά στο
σύνολό τους είναι παγερά. Η ιδέα της εναλλαγής
των δύο ιστοριών είναι η αρχική ποιητική ιδέα που
μ' ερέθισε και μ' έκανε να φτιάξω την ταινία· αυτή
η σχέση ανάμεσα στα γεμάτα και στα κενά.» Π. Π. Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΡΕΣΤΕΙΑ

APPUNTI PER UN'
ORESTIADE AFRICANA

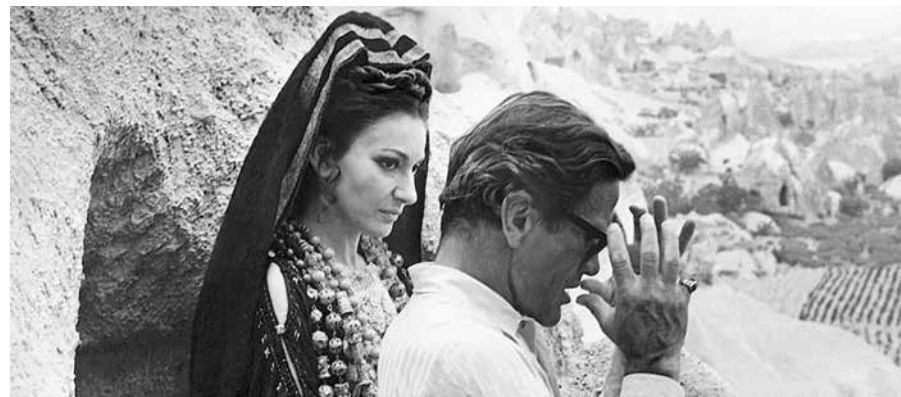
Ντοκιμαντέρ, Ιταλία, 1968-73, 73',
35mm, A-M, με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini
Φωτογραφία: Giorgio Pelloni,
Mario Bagnato, Emore Galeassi
Μοντάζ: Cleofe Conversi
Μουσική: Gato Barbieri
Εμφανίζονται: Pier Paolo Pasolini, Gato
Barbieri, Don Moye, Marcello Melio,
Yvonne Murray, Archie Savage και
φοιτητές από το Πανεπιστήμιο της Ρώμης
Παραγωγή: Gian Vittorio Baldi - IDI
Cinematografica
Αποκατάσταση: Cineteca di Bologna
Προέλευση κόπιας: Istituto Luce Cinecittà

Συμμετοχή στο μη διαγωνιστικό τμήμα
του Φεστιβάλ των Καννών (1976)

Στο ημερολόγιο του ρεπεράζ για το απραγματοποίη-
το σχέδιό του *Μια Αφρικανική Ορέστεια*, ο Παζολίνι
στοχάζεται για τη διανομή των ρόλων, τις αναλογίες
ανάμεσα στην Αφρική του 60 και την Αρχαία Ελλά-
δα στο πέρασμά της από τον αρχαϊκό πολιτισμό στη
δημοκρατία. Ωστόσο, οι μαύροι φοιτητές του Πα-
νεπιστημίου της Ρώμης, με τους οποίους συζητάει
το σχέδιό του, δεν συμμερίζονται την ουτοπία ότι η
αφρικανική ήπειρος θα βγει από την υπανάπτυξη με
τον σοσιαλισμό. Ο Παζολίνι επιμένει. Στις εικόνες
της σύγχρονης Αφρικής που γοητεύουν το βλέμμα
του, αντιπαραθέτει στίχους του Αισχύλου συνθέτο-
ντας μια ριζοσπαστική και συγκινητική ωδή στην
αυγή της μετά-αποικιοκρατικής εποχής.

«Γύρισα τις *Σημειώσεις* την ίδια εποχή με τη *Μή-
δεια*. Στη *Μήδεια* περιέγραφα έναν πολιτισμό στο
έλεος των Ευμενίδων, των σκοτεινών, μυθικών
δυνάμεων που αντιτίθενται στον σύγχρονο νέο-κα-
πιταλιστικό κόσμο. Στις *Σημειώσεις* μου περνάμε
από έναν βαρβαρικό κόσμο, που είναι ακόμα βορά
των Ευμενίδων, σε έναν κόσμο που προχωρεί προς
τον σοσιαλισμό. Στη *Μήδεια* ήμουν αντικειμενικός
αφηγητής, στις *Σημειώσεις* ήμουν απόλυτα υποκει-
μενικός, ήμουν μέσα στο φιλμ, εξέφραζα τις επιλο-
γές μου και την υποστήριξή μου για μια παράλογη
Αφρική που επρόκειτο να πάρει τον δρόμο του σο-
σιαλισμού.» Π. Π. Π.

ΜΗΔΕΙΑ MEDEA

Μυθοπλασία, Ιταλία - Γαλλία -
Γερμανία, 1969, 110', 35mm,
Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με
ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini,
βασισμένο στην τραγωδία του Ευριπίδη
Φωτογραφία: Ennio Guarnieri
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Dante Ferretti
Κοστούμια: Piero Tosi
Μουσική: Λαϊκή μουσική από όλο
τον κόσμο
Μουσική επιμέλεια: Pier Paolo Pasolini
με τη συνεργασία της Elsa Morante
Ηθοποιοί: Maria Callas, Massimo
Girotti, Laurent Terzieff, Giuseppe
Gentile, Margareth Clémenti
Παραγωγή: Franco Rossellini και
Marina Cigogna, San Marco / Les
Films Number One / Janus Film und
Fersehen
Αποκατάσταση: S.N.C.
Προέλευση κόπιας:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Unzero Films

Το πιο ονειρικό μέρος του αρχαιοελληνικού τρι-
πτύχου του Παζολίνι. Με φόντο τα τοπία της Καπ-
παδοκίας όπου τοποθετείται η μυθική Κολχίδα, η
ταινία παίρνει από τον Ευριπίδη μια οικογενειακή
τραγωδία προδομένου έρωτα και αλληλοσπαραγα-
μού και τη στήνει γύρω από την ιερατική, σχεδόν
βουβή παρουσία της Μαρίας Κάλλας, της θρυλικής
ερμηνεύτριας του ρόλου στην όπερα του Κερουμπίνι.
Οι ψυχολογικές συγκρούσεις του μύθου υποχω-
ρούν μπροστά σε μιαν αλληγορία από-ιεροποίησης:
η βαρβαρική μαγεία του παλιού αγροτικού κόσμου
σαρώνεται από τον νέο πολιτισμό της λογικής. Η
Μήδεια που στο βωμό του πάθους θυσιάζει πρώτα
τον αδελφό και ύστερα τα παιδιά της είναι καταδι-
κασμένη να αφανιστεί.

«Η *Μήδεια* είναι μια ιστορία για τη γέννηση της
θρησκείας, που έχει ελάχιστη σχέση με τον Ευριπί-
δη και σχεδόν καθόλου διάλογο. Υπάρχουν δύο πα-
ράλληλες θρησκευτικές αγωγές: αυτή της Μήδειας,
που είναι μια θρησκευτική αγωγή από την ανάποδη,
κι αυτή που παίρνει ο Ιάσων από τον Κένταυρο, ο
οποίος αρχικά του φανερώνεται ως θεός κι έπειτα
γίνεται όλο και περισσότερο υλιστής φιλόσοφος.
Γύρισα 70.000 μέτρα φιλμ στην Τουρκία και τη Συ-
ρία, γιατί υπολόγιζα ότι η ταινία θα έχει διπλάσια
δάρκεια από τις άλλες -ίσως όχι ως χρόνος, αλλά με
την έννοια των επεισοδίων, των περιστατικών, των
χαρακτήρων.» Π. Π. Π.

ΤΟ ΔΕΚΑΗΜΕΡΟ IL DECAMERON

Μυθολογία, Ιταλία-Γαλλία-Γερμανία, 1971, 111', 35mm, Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini από ιστορίες του Βοκάκιου
Φωτογραφία: Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Dante Ferretti
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Ennio Morricone
Μουσική Επιμέλεια: Pier Paolo Pasolini
Ηθοποιοί: Franco Citti, Ninetto Davoli, Jovan Jovanovic, Vincenzo Amato, Angela Luce, Silvana Mangano, Pier Paolo Pasolini
Παραγωγή: Alberto Grimaldi - PEA (Produzioni Europee Associate s.a.s.) / Les Productions Artistes Associés / Artemis Film
Πρόελευση κώπιας: Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Park Circus

Ειδικό Βραβείο Επιτροπής, Αργυρή Άρκτος στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου (1971)

Στο πρώτο μέρος της *Τριλογίας της ζωής*, ο Παζολίνι εμπνέεται από ιστορίες του Βοκάκιου και τις οργανώνει σε ένα χαλαρό, αφηγηματικό πλαίσιο. Κινητήρια δύναμη της αφήγησης είναι ο έρωτας - η σαγήνη, η αποπλάνηση, ένας εκστατικός αισθησιασμός. Ο έρωτας άλλοτε οδηγεί στον όλεθρο ή τη χρεοκοπία, άλλοτε στα πλούτη και την αγιοσύνη και, όπως μαθαίνουμε από το τελευταίο επεισόδιο, στη μετά θάνατον ζωή δεν τιμωρείται τόσο αυστηρά όσο νομίζουμε. Επί πλέον *Το Δεκαήμερο* είναι μια μεγάλη τοιχογραφία του τέλους του Μεσαίωνα και της αρχής της Αναγέννησης, όπου ο ίδιος ο Παζολίνι παρουσιάζεται ερμηνεύοντας τον μεγάλο ζωγράφο της περιόδου: τον Τζιότο.

«Το νόημα του *Δεκαμήρου* είναι η οντολογία της πραγματικότητας, το γυμνό σύμβολο της οποίας είναι το σεξ. Πράγματι η Νάπολη, όπου έκανα τα περισσότερα γυρίσματα, είναι η πόλη της αθώας πραγματικότητας. Σήμερα η πραγματικότητα έχει γίνει παντού προβληματική. Σε όλες τις κοινωνικές ή ατομικές πραγματικότητες που μας περιβάλλουν, η κεντρική στιγμή αντιπροσωπεύεται από τη σύγκρουση ανάμεσα στο παλιό και το καινούριο, την επανάσταση και τη συντήρηση... Αντίθετα στη Νάπολη σύγκρουση υπάρχει μόνο ως ανωτέρα βία... Ξεχώρισα τις αγαπημένες μου ιστορίες του Βοκάκιου ώπου κατέληξα σε έντεκα ή μάλλον δεκαπέντε. Τελικά όμως θυσιάσα τέσσερις για πρακτικούς λόγους.» Π. Π. Π.

ΟΙ ΘΡΥΛΟΙ ΤΟΥ ΚΑΝΤΕΡ- ΜΠΟΥΡΙ I RACCONTI DI CANTERBURY

Μυθολογία, Ιταλία - Γαλλία, 1972, 123', 35mm, Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini, βασισμένο στο ομώνυμο έργο του G. Chaucer
Φωτογραφία: Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Dante Ferretti
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Έντεχνη και λαϊκή μουσική
Μουσική επιμέλεια: Pier Paolo Pasolini, Ennio Morricone
Ηθοποιοί: Hugh Griffith, Josephine Chaplin, Laura Betti, John Francis Lane, Franco Citti, Ninetto Davoli, Pier Paolo Pasolini
Παραγωγή: Alberto Grimaldi - PEA (Produzioni Europee Associate s.a.s.) / Les Productions Artistes Associés
Πρόελευση κώπιας: Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Park Circus

Χρυσή Άρκτος στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου (1972)

Μια μεγάλη τοιχογραφία της μεσαιωνικής Αγγλίας, όπου ιστορίες του Τσώσερ αναμειγνύονται με σκηνές από την ζωή του. Σε μια συνεχή αφηγηματική ροή, όπου συμβάλλουν η αυλική ποίηση και οι άσεμνες λαϊκές φυλλάδες, παρελαύνουν αγύρτες, απατεώνες, θαυματοποιοί, ακόλαστοι, αφελείς κερατάδες, δολοπλόκες συζύγοι ως και κολασμένοι-περιττώματα του Σατανά. Αντίθετα από το πρωτότυπο κάθε ιστορία δεν είναι η αφήγηση ενός διαφορετικού προσκυνητή αλλά του ίδιου του Τσώσερ, όπως τον ενσαρκώνει ο Παζολίνι. Βυθισμένος στην απόλαυση της γραφής επινοεί κωμωδίες και περιπέτειες γύρω από το ανθρώπινο σώμα, πάντα αθώο, όταν απελευθερώνει την αρχέγονη ζωτικότητα και τη σκοτεινή βία του.

«Οι θρύλοι του Καντέρμπουρι γράφτηκαν σαράντα χρόνια μετά από το Δεκαήμερο, αλλά οι σχέσεις ανάμεσα στο ρεαλιστικό και το φανταστικό είναι σχεδόν όμοιες. Μόνο που ο Τσώσερ ήταν πολύ πιο χονδροειδής από τον Βοκάκιο. Από μιαν άλλη άποψη, ήταν πιο σύγχρονος, γιατί στην Αγγλία εκείνη την εποχή υπήρχε κιόλας μια μπουρζουαζία όπως αργότερα και στην Ισπανία του Θερβάντες. Υπάρχει ήδη μια αντίφαση, αφ' ενός η επική όψη και αφ' ετέρου η ειρωνεία και η αυτο-ειρωνεία (που είναι ουσιαστικά φαινόμενα των αστών και σημάδια μιας κακής συνείδησης).» Π. Π. Π.

ΧΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΥΧΤΕΣ

IL FIORE DELLE MILLE
E UNA NOTTE

Μυθολογία, Ιταλία - Γαλλία, 1973-74, 129', 35mm, Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini, βασισμένο στους αραβικούς μύθους *Χίλιες και μία νύχτες*
Φωτογραφία: Giuseppe Ruzzolini
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Dante Ferretti
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Ennio Morricone
Ηθοποιοί: Ninetto Davoli, Franco Merli, Ines Pellegrini, Franco Citti, Tessa Bouché
Παραγωγή: Alberto Grimaldi - PEA (Produzioni Europee Associate s.a.s.) / Les Productions Artistes Associés
Πρόελευση κώπιας: Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Park Circus

Μεγάλο Βραβείο Επιτροπής & Υποψηφιότητα για Χρυσό Φοίνικα στο Διεθνές Φεστιβάλ

Κινηματογράφου των Καννών (1974)

Από την πρωτότυπη αραβική συλλογή που εστιάζει περισσότερο στη σεξουαλικότητα, επιλέγονται δεκαπέντε ιστορίες και εντάσσονται σε μια σχεδόν ιλιγγιώδη, αφηγηματική σπείρα. Στην αφετηρία της ο Νουρεντίν ερωτεύεται τη σκλάβα Ζουμουρούντ, αλλά την αρπάζουν ληστές μέσα από τα χέρια του. Στην περιπετειώδη αναζήτησή της που ακολουθεί, υφαίνονται ιστορίες άλλων. Λίγο πριν παντρευτεί, ο Αζίζ σαγηνεύεται από τη μυστηριώδη Μπουρούντ, ο πρίγκιπας Σαζμάχ πασχίζει να σώσει την αγαπημένη του από έναν δαίμονα... Ο πραγματικός συνεκτικός ιστός της ταινίας είναι η καθαρή απόλαυση της αφήγησης. Η έκσταση της κινηματογράφησης που, περισσότερο από ποτέ, μιλάει τη γλώσσα των ονείρων.

«Τα ταξίδια στις *Χίλιες και μια νύχτες* προέρχονται πάντα από μια αρχική ανωμαλία του πεπρωμένου. Το πεπρωμένο είναι η κανονικότητα. Και ξαφνικά συμβαίνει το αναπάντεχο: το πεπρωμένο εκδηλώνεται με ανώμαλο τρόπο. Βρισκόμαστε μπροστά σε μια μορφή εν μέρει μη καθιερωμένη. Η κανονικότητα διακόπτεται από την παρέμβαση του Θεού (ή του Πεπρωμένου που είναι ο μηχανισμός Του) και μόλις εμφανίζεται η πρώτη ανωμαλία, αμέσως μετά ακολουθεί μια άλλη κι έτσι μια ολόκληρη αλυσίδα δημιουργείται και οργανώνεται σε μιαν αφηγηματική μορφή που ακολουθεί το σχέδιο ενός ταξιδιού.» Π. Π. Π.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

INEDITI

Αποσπάσματα που έχουν παραληφθεί από την τελική κόπια του *Χίλιες και μια νύχτες*.

Μυθολογία, Ιταλία - Γαλλία, 1973-74, 19', 35mm, Έγχρ., με ήχο (στα ιταλικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους)

Η ίδια όσμωση του ρεαλισμού της καθημερινότητας με την απέραντη ελευθερία του ονείρου χαρακτηρίζει και τα επεισόδια που δεν κρατήθηκαν στο τελικό μοντάζ. Σε ένα από αυτά ο Νουρεντίν επιστρέφει από ολονύχτια οινοποσία με τους φίλους του, καβγαδίζει με τον πατέρα του και αναγκάζεται να εγκαταλείψει την οικογενειακή εστία και να ακολουθήσει ένα καραβάνι εμπόρων στην έρημο. Σε ένα άλλο βλέπουμε μια μεγαλύτερη εκδοχή του τελικού επεισοδίου με την πριγκίπισσα Ντούνια.

«Αυτές οι ιστορίες συνδέονται με την οδύνη που αισθάνομαι από την απώλεια του παλιού κόσμου. Εδώ, ο κόσμος που ξεδιπλώνεται, είναι ένας κόσμος στον οποίον οι θεατές του καταναλωτικού σινεμά και της τηλεόρασης δεν είναι συνηθισμένοι. Το κύριο χαρακτηριστικό του κόσμου που ζωντανεύει σε αυτήν την ταινία είναι ότι φέρνει στην οθόνη μιαν άλλη πραγματικότητα: μια διαφορετική αντίληψη της θρησκευτικότητας, μια μυστικιστική και παράλογη διάσταση.» Π. Π. Π.

ΣΑΛΟ Ή 120 ΜΕΡΕΣ ΣΤΑ ΣΟΔΟΜΑ SALÒ O LE 120 GIORNATE DI SODOMA

Μυθοπλασία, Ιταλία - Γαλλία, 1975,
114', 35mm, Έγχρ., με ήχο
(στα ιταλικά με ελληνικούς και
αγγλικούς υπότιτλους)

Σκηνοθεσία: Pier Paolo Pasolini
Σενάριο: Pier Paolo Pasolini, Sergio Citti
βασισμένο στο μυθιστόρημα του Sade
Φωτογραφία: Tonino Delli Colli
Μοντάζ: Nino Baragli
Σκηνικά: Dante Ferretti
Κοστούμια: Danilo Donati
Μουσική: Carl Orff, Chopin,
Ennio Morricone
Ηθοποιοί: Paolo Bonacelli, Giorgio
Cataldi, Umberto P. Quintavalle, Aldo
Valetti, Caterina Boratto, Elsa De
Giorgi, Sonia Saviane
Παραγωγή: Alberto Grimaldi - PEA
(Produzioni Europee Associate s.a.s.) /
Les Productions Artistes Associés
Προέλευση κώπιας:
Istituto Luce Cinecittà
Διανομή: Park Circus

Βραβείο Venice Classics στο Διεθνές
Κινηματογραφικό Φεστιβάλ της
Βενετίας (2015)

Στην πιο θεαματική αντιστροφή τόνου από τη φωτεινή γιορτή της ζωής στη σκοτεινή κουλτούρα του θανάτου, ο Παζολίνι μεταφέρει το καταραμένο μυθιστόρημα του μαρκήσιου ντε Σαντ στη φασιστική δημοκρατία του Σαλό. Τέσσερις ακόλαστοι άρχοντες συγκεντρώνουν παρθένους νέους και νέες και τους υποβάλλουν σε ένα παγερά οργανωμένο, «θεατρικό» τελετουργικό σεξουαλικής υποδούλωσης, εξευτελισμού, βασανισμού και αφανισμού. Η εφιαλτική διαδικασία εξελίσσεται σε τέσσερα μέρη, ακολουθώντας το σχήμα της Θείας Κωμωδίας του Δάντη. Σκανδαλώδες, ακραία ριψοκίνδυνο και εντελώς αναφομοίωτο, το φιλμ με την ψυχρή λογική του προκαλεί τους θεατές και παραμένει ένα ενοχλητικό, σαδικό αντικείμενο, όπως έγραψε ο Ρολάν Μπαρτ.

«Με το *Σαλό* μιλώ γενικά στους πάντες, σε ένα άλλο εγώ και σε όλους όσους, όπως κι εγώ, απεχθάνονται την Εξουσία για ό,τι κάνει στο ανθρώπινο σώμα: το περιορίζει σε απλό αντικείμενο και εκμηδενίζει την ανθρώπινη προσωπικότητα. Η ταινία αντιτίθεται και στην αναρχία της Εξουσίας, αφού τίποτα δεν είναι πιο αναρχικό από την εξουσία. Υποκινούμενη από τις οικονομικές ανάγκες της που διαφεύγουν από την κοινή λογική, η Εξουσία κάνει ό,τι γουστάρει σε απόλυτη αυθαιρεσία. Όλοι μισούν την εξουσία στην οποία υπόκεινται, έτσι κι εγώ με ιδιαίτερη σφοδρότητα μισώ την εξουσία που με εξουσιάζει: την εξουσία του 1975.» Π. Π. Π.

**ΕΚΘΕΣΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
13-27.09.2018**

ΡΟΜΠΕΡΤΟ ΒΙΛΛΑ

Η Ανατολή του Pier Paolo Pasolini

(Gli Orienti di Pier Paolo Pasolini)

**Μουσείο Κινηματογράφου,
Ταινιοθήκη της Ελλάδος**

Τα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν
παρουσία του Ρομπέρτο Βίλλα
την Πέμπτη 13 Σεπτεμβρίου και
ώρα 19.30, στο Μουσείο της
Ταινιοθήκης της Ελλάδος
(Ιερά Οδός 48 & Μεγάλου
Αλεξάνδρου 134-136).

Επιμέλεια έκθεσης:
Τζάκομο Πάολο Τζορέλι.

Ωράριο:
Δευτέρα έως Παρασκευή:
11.00-14.00, 18.00-21.00
Σαββάτο και Κυριακή:
18.00-21.00

Είσοδος ελεύθερη

Η έκθεση περιλαμβάνει φωτογραφίες του καλλιτέχνη από τα γυρίσματα της ταινίας *Χίλιες και μία νύχτες* (1974). Στο διάστημα αυτό ο Ρομπέρτο Βίλλα ήρθε σε στενή επαφή με τον Πιερ Πάολο Παζολίνι, και η σχέση που αναπτύχθηκε μεταξύ τους τον βοήθησε να αιχμαλωτίσει με τον φακό του την ενέργεια των γυρισμάτων. Η έκθεση, που απαρτίζεται από εικόνες και βίντεο, περιλαμβάνει φωτογραφίες τόσο από την οπτική γωνία ενός φωτογράφου πλατώ όσο και από αυτήν ενός ανεξάρτητου εξερευνητή-καλλιτέχνη που πραγματοποιεί την δική του περιπλάνηση σε έναν θαυμαστό κινηματογραφικό κόσμο γεμάτο κόσμο, χρώματα και αξιομνημόνευτες στιγμές.

Ρομπέρτο Βίλλα

Συνεργάστηκε με πολλά περιοδικά, όπως το National Geographic και η Vogue, με σημαντικούς σκηνοθέτες όπως ο Αλμπέρτο Σόρντι, καθώς και με την ιταλική δημοσία τηλεόραση (RAI). Το 1974 ακολούθησε τον Παζολίνι στα γυρίσματα της ταινίας *Χίλιες και μία νύχτες*.

Υπεύθυνη προγράμματος:
Μαρία Κομνηνού

Συντονισμός & οργάνωση
παραγωγής αφιερώματος:
Κατερίνα Κουτσογιαννάκη

Επιμέλεια κινηματογραφικού
προγράμματος:
Φαίδρα Παπαδοπούλου

Επιμέλεια φωτογραφικής έκθεσης:
Giuseppe Paolo Giorelli

Υπεύθυνη γραφείου τύπου
και επικοινωνίας:
Ευάννα Βενάρδου

Υπεύθυνη βιβλιοθήκης/αρχείου:
Κατερίνα Γεωργίου

Υπεύθυνος για την παραγωγή
τηλεοπτικού σποτ:
Νίκος Μύρτου

Υπεύθυνος για την παραγωγή
ραδιοφωνικού σποτ:
ρ/σ στο Κόκκινο

Υπεύθυνος για την υποστήριξη
της παραγωγής:
Τάσος Αδαμόπουλος

Συντονιστής κίνησης των ταινιών:
Μανώλης Μελισσουράκης

Μηχανικός προβολών:
Γιώργος Δενδραλίδης

Υπεύθυνη γραφείου διοίκησης:
Σμάρω Σταυρόπουλου

Οικονομικό τμήμα:
Βασίλης Μπίμπας

Μετάφραση/Υποτιτλισμός:
«Νεανικό Πλάνο - Subtitles»

Γενική υπεύθυνη μετάφρασης/
υποτιτλισμού:
Κατερίνα Ζαμπέλη

Υπεύθυνος μετάφρασης/
υποτιτλισμού αφιερώματος:
Παντελής Παντελόγλου

Επιμέλεια κειμένων εντύπου:
Μαρία Κομνηνού
Νίκος Σαββάτης
Φαίδρα Παπαδοπούλου

Δημιουργική εικόνα &
σχεδιασμός εντύπου:
Β. Αβραμοπούλου, A4 Art Design

Εκτυλώσεις:
Γ. Κωστόπουλος

Ψηφιακές εκτυπώσεις:
Cloudprint IKE

Διαχείριση ιστοσελίδας
εκδήλωσης:
Ιωάννα Πιπίδη

Ευχαριστούμε θερμά την Πρεσβεία
της Ιταλίας στην Ελλάδα και,
ιδιαίτερως, την Α.Ε. τον Πρέσβη
κύριο Efsio Luigi Marras,
την Πρώτη Γραμματέα Δρ. Eleonora
Lopez και τον Ακόλουθο Τύπου
κύριο Giorgio Cristoforidis.

Ευχαριστούμε, επίσης, το Ιταλικό
Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών
και, ιδιαίτερως, τη Διευθύντρια
Dot.ssa Monica Zecca
καθώς και τον επιμελητή της έκθεσης
κύριο Giuseppe Paolo Giorelli.

Ευχαριστούμε πολύ για την παρουσία
και την ευγενική συμμετοχή τους:
Ninetta Davoli και Roberto Villa.

Ευχαριστούμε πολύ για την ευγενική
συμμετοχή και τις εισηγήσεις τους:
Γιάγκο Ανδρεάδη, Μαρία Γαβαλά, Τάσο
Γουδέλη, Παναγιώτη Ευαγγελίδη, Γιάννη
Ζουμπούλακη, Μαριάννα Κάλμπαρη,
Μενέλαο Καραμαγγιώλη, Μυρτώ Ρήγου,
Νίκο Σαββάτη.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερως την
κυρία Άρτεμη Κουλουρά-Φιλίππου
για την πολύτιμη βοήθειά της.

Αναλύσεις ταινιών του Pasolini
από τον **Νίκο Σαββάτη**. Πηγές:
Pier Paolo Pasolini, επιλογή
και γενική επιμέλεια Μιχάλης
Δημόπουλος, επιμέλεια κειμένων
Αχιλλέας Κυριακίδης, εκδ. Φεστιβάλ
Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, 1994.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού
και Αθλητισμού

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
> ΜΟΥΣΕΙΟ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ιερά Οδός 48 & Μεγ. Αλεξάνδρου,
Μετρό Κεραμεικός

#tainiothikigr

- Ταινιοθήκη της Ελλάδος/Greek Film Archive
- Ταινιοθήκη της Ελλάδος
- Ταινιοθήκη της Ελλάδος @tainiothikigr
- Ταινιοθήκη της Ελλάδος

pasolini.tainiothiki.gr
www.tainiothiki.gr